

21. Оцінка банківською установою кредитоспроможності позичальника

Олена Смішко

Національний університет харчових технологій

Вступ. В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів більшості вітчизняних підприємств проблема отримання кредитних коштів стає однією з найважливіших не тільки з позицій поточної діяльності, але й перспектив подальшого розвитку суб'єктів господарювання. Будь-яка кредитна операція повинна враховувати збалансованість інтересів банку та позичальника. Так, банку необхідно максимально точно оцінити кредитоспроможність контрагента, а останньому — чітко уявити вимоги, що ставляться кредитором. Таким чином, вирішальну роль при прийнятті кредитних рішень відіграє оцінка кредитоспроможності позичальника.

Матеріали і методи. Дослідженню теорії і практики організації кредитних відносин між банківськими установами та підприємствами присвячені праці таких вітчизняних вчених-економістів В. Галасюка, І. Бланка, А. Пересади, В. Гриньової, В. Пономаренка, П. Перерви, В. Вітлінського, Г. Мельника, А. Бакаєва, А. Мороза.

Серед існуючих вітчизняних та зарубіжних методів і моделей оцінки кредитоспроможності позичальників виділяють наступні: класифікаційні (статистичні) методи оцінки, до яких належать рейтингові (бальні) системи оцінки та моделі прогнозування банкрутств; моделі комплексного аналізу (на основі «напівемпіричних» методологій, тобто які базуються на експертних оцінках аналізу економічної доцільності надання кредиту): «правило п'яти Сі», PARTS, CAMPARI, MEMORISK, PARSER, СИСТЕМА 4FC [1].

Результати. Аналіз сучасних концепт оцінки кредитоспроможності позичальника дозволяє зазначити, що оцінка кредитоспроможності - це основа для прийняття рішення банківською установою щодо надання кредиту позичальнику. Проведені нами дослідження дозволяють зробити висновок про те, що в сучасній банківській практиці використовуються різноманітні види кредитоспроможності, що класифікуються за наступними ознаками: строком запозичення коштів, статусом кредитора і позичальника, регіональною і галузевою приналежністю та масштабом діяльності [1].

Слід зазначити, що у світовій практиці оцінка кредитоспроможності позичальника здійснюється на основі методів, що об'єднані у дві групи, а саме: класифікаційні моделі та моделі комплексного аналізу. Українські банки, головним чином, використовують класифікаційні моделі оцінки кредитоспроможності позичальника, до яких належать: рейтингові (бальні) системи оцінки та моделі прогнозування банкрутства.

Застосування комплексного використання методик оцінки позичальників базується на наукових підходах і досвіді провідних фінансових інститутів і враховує специфіку економічних відносин в Україні.

Аналіз існуючих вітчизняних методик оцінки кредитоспроможності дозволяє виділити ряд їх характерних ознак: по-перше, особливістю сучасних методик українських банків є орієнтація, як правило, на проведення ретроспективного аналізу фінансово-господарської діяльності позичальника; по-друге, система нормативних значень коефіцієнтів, які використовуються при визначенні класу позичальника, не враховують специфічні особливості галузей економіки. В Україні система

нормативних середньогалузевих значень коефіцієнтів відсутня; по-третє, методики вітчизняних банків спрямовані на аналіз фінансових показників (платоспроможність, ліквідність, рентабельність та оборотність) і не завжди враховують нефінансову якісну (кредитна історія позичальника, рівень менеджменту, особиста відповідальність керівника, його репутація) інформацію та її вплив на якість потенційної позики [1].

Підприємствам різних сфер діяльності та галузей народного господарства притаманні визначені особливості організації фінансових відносин на підприємстві, формування та використання фінансових ресурсів, виробництва продукції, формування доходів, витрат та фінансових результатів, які потрібно враховувати при оцінці кредитоспроможності позичальника.

Висновки. Метою аналізу галузевих характеристик є визначення ступеня галузевих ризиків у діяльності підприємства, що аналізується, за допомогою вивчення перспектив галузі, а також факторів конкурентоспроможності, що впливають на галузь. До факторів, що підлягають аналізу, належать наступні: перспективи економічного зростання, цикли ділової активності, вразливість щодо державного регулювання.

Література

1. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Монографія. /А.О. Єпіфанов, Н.А. Дегтяр, Т.М. Мельник І.О. Школьник та ін. / За ред. доктора економічних наук А.О. Єпіфанова - Суми УАБС НБУ 2007. - 286 с.